

2002 El Loko (Togo), Wereldgezichten

De hongerdoek Wereldgezichten heeft als thema vrede. Elk ontwikkelingsproces veronderstelt vrede. En vrede is niet voorstelbaar zonder ontwikkelingsprocessen. Het verlangen naar een vreedzame wereld heeft alles met het wezen van mensen te maken. Wat is de mens? Hoe is de mens?

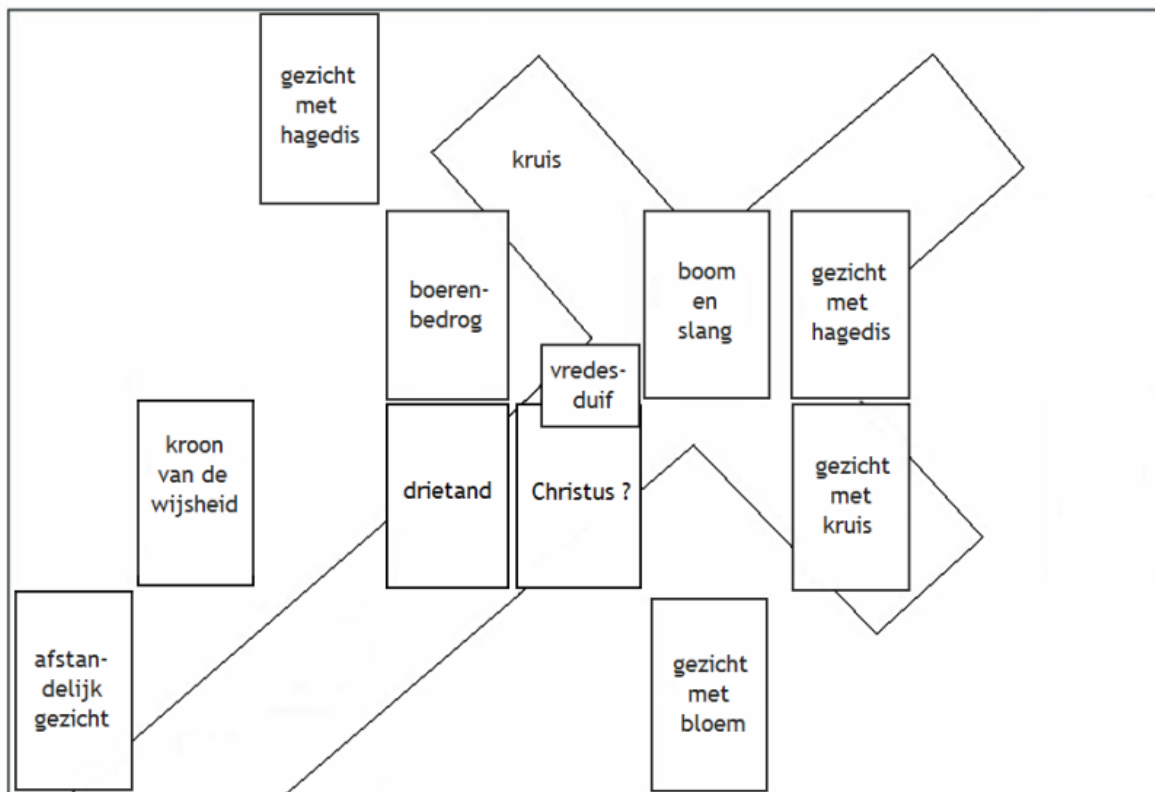
De mens en zijn relatie tot medemensen, tot de natuur en tot God staan in het middelpunt van het leven.

De oproep tot dialoog is het centrale thema van de hongerdoek. De doek wil een proces voor de kijker op gang brengen: door samen te kijken, 'ogen-blikken', kan het gebeuren, dat er een visioen, een droom van vrede ontstaat, aangewakkerd en verder gedragen.

El Loko (1950-2016) volgde van 1965 tot 1968 de opleiding voor textielformgeving in Accra te Ghana. Daarna kwam hij naar Düsseldorf om aldaar de kunstacademie te volgen. Hij kreeg onder meer les van Joseph Beuys, één van de meest vooraanstaande kunstenaars van de 20ste eeuw.

El Loko wilde een bruggenbouwer zijn tussen de Afrikaanse en Europese spiritualiteit en cultuur. Vandaar dat in zijn kunst vaak universele tekens, die een wereldomvattende dialoog mogelijk maken, zichtbaar zijn. Die tekens zijn ook te vinden op de hongerdoek.

Deze doek hoeft niet in een bepaalde volgorde bekeken worden. De doek is meditatief van opzet, die je langzaam op je moet laten inwerken. De doek biedt een bonte mengeling van gezichten en vreemde tekens. Verder heeft de doek de vorm van een drieluik.

De gezichten verbeelden niet alleen maar mensen en hun vergankelijkheid. De hele schepping is symbolisch aanwezig en met de mensen verweven. De compositie wordt bijeengehouden door het donkerblauwe kruis. In het centrum van het doek rust de vredesduif.

Voor mensen bestaat er niets dat meer spannend is dan gezichten. El Loko, de kunstenaar, toont ons met deze universele wereldgezichten de rijkdom aan verschillende menselijke individuen zonder daarbij de gezamenlijkheid te veronachtzamen.

Drie maal twaalf verschillende gezichten kijken ons aan. De drie groepen geven aan dat mensen met elkaar verbonden zijn: met vrienden, met –overleden- familie en met de cultuur.

De gezichten zijn getekend als Afrikaanse maskers. Helder rood, okergeel, zwart en ultramarijn-blauw komen ons tegemoet. Het zijn de kleuren van de mensen op deze wereld. Het blauw van het kruis komt terug in de gezichten van de mensen.

Op alle gezichten zijn bijzondere tekens afgedrukt, die symbool staan voor de mens, de eeuwigheid, de natuur en de wereld, voor wijsheid, maar ook voor geweld. Elk gezicht vertelt een eigen levensverhaal in de ogen van andere mensen die ons aankijken en waaraan we ons kunnen spiegelen. Zo ontstaat er een dialoog.

Detailinformatie

Een aantal gezichten nader bekeken

Gezicht met kruis (*rechter paneel, 3^e rij links*). Dit krachtige en kalme gezicht komt uit het blauw van het kruis naar voren.

Tatoeëringen hebben diverse functies. Ze tonen de geloofsovertuiging van een bevolkingsgroep, geven aan bij welke familie of stam men behoort en ze markeren bijzondere momenten in het leven. Op de rechterwang is een kruis getekend, mogelijk een afdruk van de levensgeschiedenis.

Kroon van wijsheid (*linker paneel, 3^e rij midden*). Dit open gezicht straalt kracht en kalmte uit. Het is versierd met een kroon. De kroon symboliseert zowel de macht als de wijsheid. Daarmee is de kroon zowel een positief als een negatief symbool, omdat macht ook machtsmisbruik kan inhouden als ze niet gepaard gaat met wijsheid.

Boerenbedrog (*middenpaneel, 2^e rij, links*). Op dit gezicht staan tekens die te maken hebben met landbouw. Zou het gezicht van een boer of boerin zijn? Het gezicht lijkt vrolijk, het straalt ook vertrouwen uit. Maar de ogen doen toch wel triest aan. Van je gezicht kun je misschien nog wel een masker maken, maar je ogen zijn de ware spiegels van je ziel.

Twee gezichten met hagedissen (*linker paneel, 1ste rij rechts & rechter paneel 2^e rij links*). De hagedis koestert zich in de warmte van de eerste zonnestralen en is een teken voor een nieuw begin. De hagedis kan haar huid vernieuwen als symbool voor het leven dat steeds opnieuw begint. Het linker masker draagt ook het teken van de mens: de mens is een sociaal wezen dat niet zonder anderen kan.

Gezicht met bloem (*middenpaneel, 4^e rij rechts*). Bloemen geef je aan mensen als ze iets te vieren hebben of als iemand ziek is, om te laten zien dat je om die mensen geeft. De ogen van dit masker staan wijd open omdat ze willen weten hoe het met de ander gaat. Het gezicht laat zien dat er vertrouwen is, dat vrienden en vriendinnen er zijn om lief én leed met elkaar te delen.

Afstandelijk gezicht (*linker paneel 4e rij links*). Met halfgesloten ogen en wijd opengesperde mond schrikt dit gezicht af. Komt dat door de grote mond die het opzet? Het gezicht stelt toch ook vragen: Hoe gaan we om met mensen die we niet zo leuk vinden? Hoe gaan we om met mensen waarmee we ruzie hebben? Hoe gaan we om met mensen die anders zijn als wijzelf?

Het kruis is niet alleen een christelijk, maar ook een oeroud symbool. Kruispunten in Afrika zijn trefpunten van de voorouders en de levenden. Dit blauwe kruis doorkruist letterlijk de geordende rijen van de gezichten. De ontmoeting van het horizontale met het verticale verwijst naar de verbinding tussen leven en dood, vertwijfeling en hoop, vergankelijkheid en eeuwigheid, tussen de grootst mogelijke tegenstellingen. Het blauwe kruis staat tevens

Het zwarte gezicht op het kruis zou Jezus kunnen zijn.

De universele tekens, die overal op de doek te vinden zijn, vormen een wereldtaal, die een de hele globe omvattende dialoog mogelijk maken. Ondanks alle verschillen kunnen mensen elkaar toch begrijpen.

De kwetsbare vredesduif is in het geometrische midden van het kruis geplaatst en niet zo snel te ontdekken met haar vage contouren tegen het donkerblauw. Vrede is nog niet gerealiseerd en moeilijk te verwerkelijken. Door de vredesduif wordt het kruis niet alleen een teken van lijden, maar ook een teken van verzet tegen lijden en van verlossing.

Midden op het kruis rechts van de duif staat de paradijselijke boom van kennis van goed en kwaad. (Gen. 2,16). De boom is een symbool voor een plek waar vrede en gerechtigheid heerst. De boom drukt het verlangen van mensen uit naar een plek waar je thuis bent. Een plaats waar geen ellende, pijn of verdriet is. De boom die een mens beschutting en schaduw geeft.

Rechts van de stam van de boom kronkelt een slang (Gen.3): de weg naar de vrede is nog steeds niet zonder gevaar. De slang is een waarschuwing, dat we niet alles wat een ander zegt, ogenblikkelijk moeten geloven. Wees op je hoede voor bedriegers en despoten.